

רקע

מצני שווא, דברת

עשה הסכם עם עצמא

חברת דנהל פרומטריס נוסדה באי סתא בשנת 90 ע"י עידי אלק כן. חברת ס. דנהל תעשיית כללית בישראל הקמה בשנת 91 במטרה להקים ארבעה מפעלים תעשייתיים בבאר שבע. מרב המניות בה החזיקו עיי דנהל פרומטריס, ומימנו עיי קומיט (שבבעלותו של פישר). בעקף לאלו הקמה חברות מספרות (התשלומות).

למעט המפרק, פישר נעל במדינה עד כונתו הקמת התשלומות. עיי הגנתו של פישר אלק כן בעגלים של התשלומות, כאשר במעל הבגלים היה פישר. פישר, בנכסו בעגלים של דנהל פרומטריס, החם על הסכם להקמת מים עק עם קומיט שבבעלותו. במילים פשוטות, פישר החם עם פישר על הסכם. שווי ביצוע הפרויקט נמדד על 112.6 מיליון דולר, שווי נכונה למעט מחירי השוק המוקבלים (שעמדם נמדד ערך הפרויקט בלא יותר מ-40 מיליון דולר).

המפרק טען, שהשווי המגמת של הפרויקט והגודל הכספי הניגוד בעיקריות סיבוכיות הן שימוש בחברות הקשורות לפישר ולמקורו. שליטתו של פישר בתשלומות הוסתרה במהלך הקמת הפרויקט, באמצעות חברות ומאמצות סיוע. הוצגו לעיניו, אשר ידע כי מדובר בפרויקט כביכול של עידי אלק כן, שמקומו אמור

אמריקאי. כמו כן, בניגוד למצגים, לא חשקו בפרויקט הון עצמי ממקורותיו של כן. המגמת התקבלו מהלוואות שניטלו מבנק נגלי דרך הרווחים של קומיט. לקומיט הועברו סכומי הלוואה בשיעורים שיעלו על אלו שהשקיע בפרויקט. ולבסוף, פישר בנה את הפרויקט באמצעות חברת ידיוותיו לו המציא לתשלומות את החשבונית ברוקף העצום של מאה ועשרים קשר מיליון דולרים.

על מי קביעתה של שוממת בית המוטט הנחותי בבאר שבע, שהה דברת, מנעו של כן בניגוד לא שישקים נישא משרה. הנאי שלישי הא, ש"עסק של החברה דנהל תוך כונתה לרימת את נושיה או את נושיה של אדם אחר או לכל מטרת מרימה". התנאי הריבועי ורושי, שהנ"תבע "היה ביועין שותף בניהול העסק".

בהתקיים תנאים אלה, קמה לבית המשפט סמכות להצהיר, שנושא המשרה ישא באחריות אישית ללא הגבלה להחויבותיה של החברה, כולן או מקצתן, וזאת "אם נראה לו נכון לעשות כן". סעיף 373 אינו רורש קשר סיבתי בין התרמית לבין פירוק החברה, אולם במישור המעשי, למרות שניתן לתבוע את הדייקטור בעילת מירמה, מעדיפים להביא לפירוק החברה כדי להשתמש בסעיף 373.

לסעיף יש אופי עונשי, הן בשל הסנקציה הפלילית שהוא קובע - שנת מאסר בפועל או איסור על מעורבות בניהול החברה למשך שנה או יותר, והן משום שהסנקציה האזרחית הקבועה בו, איננה מוגבלת רק לנוש שגרם נזק, אלא היא כוללת גם היבט של מעין "פיצוי עונשי".

הקלה על דירקטורים?

בית המשפט העליון הקל הבוקר בחיובו של המנהל דירקטור, ר"ד דוד פישר, בחובות חברת דנהל תעשיית, בכך 112.5 מיליון דולר, בגין הונאה בתשלומות. "לא כל התנהגות כושלת, בלתי והירה או בלתי ראויה מצד נושא המשרה, עולה כדי תרמית" ← עו"ד צבי נח

פסק דינם החשוב של שופטי בית המשפט העליון מחוקרם ספת את הכללים המוכרים לעניין אחריותם האישית של דירקטורים ונושאי משרה אחרים של חברה בפירוק, בנין פעולותיהם בניהול החברה. נושאים שהוסדרו בסעיפים 373 ו-374 לפקודת החברות, החלים מקום בו נכנסה חברה להליך של פירוק, הראשון, נושא אופי עונשי השני, עוסק במציאו השכה.

וכפי קביעת בית המשפט העליון מחוקרם, "סעיפים 373 ו-374 לפקודה מתווים מסלול מיוחד, המאפשר לבית המשפט להטיל אחריות אישית (פלילית ואזרחית) על דירקטורים ונושאי משרה אחרים של חברה בפירוק, בנין פעולותיהם בניהול החברה. סעיפים אלה באים ליתן הגנה לנושים וליוצר דרך מהירה וירעיה, אשר באמצעותה ניתן יהיה לחייב נושאי משרה שחשאו, בחובות החברה ובחשבת כספיהם לחברה או בפיצוייה".

בשני סעיפים אלו מוקדם לבית המשפט שיקול רעור רחב וסמכויות סיועיות להטיל מגוון סנקציות - החל מהטלת אחריות אישית על מנהל החברותיה של חברה, המשרת בהחלט איסור על מעורבות בניהול החברה (למשך 5 שנים), וכלה בהטלת עונשי מאסר (עד שנת מאסר אחת). הסעיפים מכילים סממנים של

"אי אפשר להפיל הכל על דירקטור אחד"

לדברי פרופ' יוסף גרוס, בשנים האחרונות גבר השימוש בסעיף 373 ה"מת". השופט מצא החל בהרגעת המגמה

סעיף 373 דורש כמה תנאים מקדמיים, ובהם שהחברה מצויה בהליך פירוק, שהוגשה בקשה מוכנה ל"המפרק, או כל נושה או משתתף של החברה, ושהבקשה נוגעת לזמי שישקים נישא משרה. חברת. הנאי שלישי הא, ש"עסק של החברה דנהל תוך כונתה לרימת את נושיה או את נושיה של אדם אחר או לכל מטרת מרימה". התנאי הריבועי ורושי, שהנ"תבע "היה ביועין שותף בניהול העסק".

בהתקיים תנאים אלה, קמה לבית המשפט סמכות להצהיר, שנושא המשרה ישא באחריות אישית ללא הגבלה להחויבותיה של החברה, כולן או מקצתן, וזאת "אם נראה לו נכון לעשות כן". סעיף 373 אינו רורש קשר סיבתי בין התרמית לבין פירוק החברה, אולם במישור המעשי, למרות שניתן לתבוע את הדייקטור בעילת מירמה, מעדיפים להביא לפירוק החברה כדי להשתמש בסעיף 373.

לסעיף יש אופי עונשי, הן בשל הסנקציה הפלילית שהוא קובע - שנת מאסר בפועל או איסור על מעורבות בניהול החברה למשך שנה או יותר, והן משום שהסנקציה האזרחית הקבועה בו, איננה מוגבלת רק לנוש שגרם נזק, אלא היא כוללת גם היבט של מעין "פיצוי עונשי".

במקס הדין, לא הכריעו שופטים בשאלה האם הסעיף הוא במהותו הוראה סטטוטורית של הרמת מסך ההתאגרות, המוגע בעקרון הישות המשפטית הניפרדת של החברה, או שמא הוא נגזר מעקרונות האחריות האישית של נושאי משרה.

אבנר ברק, מיליון דולר

אלון קלוגמן, מיליון דולר

סענת המערער, כי המחזיר לא תהיה לו הבעיה באמצעות כינוס (Video Conference) ממוקם מושבו באיסלנד	סענת המערער, כי המחזיר לא תהיה לו הבעיה באמצעות כינוס (Video Conference) ממוקם מושבו באיסלנד
פרסמת סעיף 373 (בעל האופי העונשי) 374 (שעוסק בפיצוי ובהגבלת הפקודת החברות)	פרסמת סעיף 373 (בעל האופי העונשי) 374 (שעוסק בפיצוי ובהגבלת הפקודת החברות)
הסעיפים מתווים מסלול מיוחד, המאפשר לבית המשפט להטיל אחריות אישית (פלילית ואזרחית) על דירקטורים ונושאי משרה אחרים של חברה בפירוק, בנין פעולותיהם בניהול החברה	הסעיפים מתווים מסלול מיוחד, המאפשר לבית המשפט להטיל אחריות אישית (פלילית ואזרחית) על דירקטורים ונושאי משרה אחרים של חברה בפירוק, בנין פעולותיהם בניהול החברה
אופי דומי: תכלית של יעול של הליכי הדין וההכרעה וההחלטה	אופי דומי: תכלית של יעול של הליכי הדין וההכרעה וההחלטה
4 התנאים המוקדמים להפעלת סעיף 373 לפקודה	4 התנאים המוקדמים להפעלת סעיף 373 לפקודה
מתי תרמית של דירקטור?	מתי תרמית של דירקטור?
הערה מסתייגת של השופט ברק	הערה מסתייגת של השופט ברק

הזונה את הנושים של החברה ואת הבגלים (לעיקרו סיפור המעשה, ראי בגפרד). סעיף 373 לפקודה קובע ארבעה תנאים מוקדמיים לתחילתו - הימצאות החברה בהליך פירוק; הגשת בקשה מטעם כונס הנכס הנכס סים הרשמי, מפרק או נושה; ניהול חברה תוך כונתה לרימת את נושיה או את נושיה של אדם אחר; ומודעות הדייקטור לניהול החברה במירמה.

המחלוקת במסרה הגרון נסכה על תנאים שלוש וארבע, הווה אומר, סביב השאלות - האם העסק ניהול בריכו מירמה, והאם הוכחה מודעותו של פישר לכך שהשופט המחזיר דברת השיבה בחיוב לשתי השאלות הנ"ל, והטילה, ככתוב למעלה, את מלאו האחריות על כתפיו. פישר טען, כי ע"ה, כך, הוא

הזונה את הנושים

פסק הדין מחוקרם ניתן בערעור שהגיש ר"ד דוד פישר על חיובו לשאת בכל חובותיה של חברת ס. דנהל תעשיית כללית בישראל, בסכום הנאמד של 113 מיליון דולר. את פסק הדין כתב השופט אליעזר ריבלין, בהסכמתו עם יו"ר בית דין השופט משה הנשיא אהרן ברק, שמיקד את העדותיו בהעלאת הסתייגות ושאלות לעניין תחום ההתפרסות של החיובים מכוח סעיפים 373 ו-374.

שופטת בית המשפט המחוזי בת"א, שרה רברת, קבעה שהמנהל רוד פישר יצא מצני שווא כתובים

נעשית ברך של המרצה, ולכן אנשים יכולים להיתקע בחובות גדולים כשלא הכוזה מירת התרמית". גרוס אומר, כי סעיף 373 היה "סעיף מת רוק בשנים האחרונות המפרקים עישים בו שימוש מידי, בכל פעם שניתן צו פירוק. לפני כמה חודשים, ניסה השופט מצא להרגיע את המגמה וכיום קבע בית המשפט שאי אפשר לתפוס ר"ד רקטור אחד ולומר שהוא אחראי לכל החובות, משום שהיתה שורה של אנשים שהיו קשורים. השופטים אמרו, שצריך לברוק כיצד האחריות מתחלקת וכמה הישגות שלו היתה גדולה".

עו"ד אלון קלוגמן, שייצג את המפרק של החברה, ר"ח צבי יוכמן, אומר "לגלובס" כי פסק הדין "עושה סדר בכל ההלכות הקשורות לסעיף 373, וקובע מסמרות בנושא. לרבות לעניין סדר הדין ובפרוצדורה".

שותף למעשיו, וכי הוא בחר לשמש "שעיר לעזאזל" שישלם את מחיר כישלון הפרויקט. לטענה זו של פישר השיבו הבוקר שופטי בית המשפט העליון שתי תשובות: במישור עצם הטלת האחריות - נדחתה הטענה במישור היקף האחריות שהוטלה - נתקבלה הטענה, כפי שיפורט בהמשך.

"אי אף לכך היה תפקיד משמעותי יותר מזה המ" שטייר בפסק הדין של בית המשפט קמא, אין בכך כדי לפטור את המערער, ובלכך שזה האחרון נטל חלק, ביועין, במעשי מרמה. עם זאת, ניתן וראוי להביא שתי תשובות: במישור עצם הטלת האחריות - נדחתה הטענה במישור היקף האחריות שהוטלה - נתקבלה הטענה, כפי שיפורט בהמשך.

הזונה את הנושים

פסק הדין מחוקרם ניתן בערעור שהגיש ר"ד דוד פישר על חיובו לשאת בכל חובותיה של חברת ס. דנהל תעשיית כללית בישראל, בסכום הנאמד של 113 מיליון דולר. את פסק הדין כתב השופט אליעזר ריבלין, בהסכמתו עם יו"ר בית דין השופט משה הנשיא אהרן ברק, שמיקד את העדותיו בהעלאת הסתייגות ושאלות לעניין תחום ההתפרסות של החיובים מכוח סעיפים 373 ו-374.

שופטת בית המשפט המחוזי בת"א, שרה רברת, קבעה שהמנהל רוד פישר יצא מצני שווא כתובים

נעשית ברך של המרצה, ולכן אנשים יכולים להיתקע בחובות גדולים כשלא הכוזה מירת התרמית". גרוס אומר, כי סעיף 373 היה "סעיף מת רוק בשנים האחרונות המפרקים עישים בו שימוש מידי, בכל פעם שניתן צו פירוק. לפני כמה חודשים, ניסה השופט מצא להרגיע את המגמה וכיום קבע בית המשפט שאי אפשר לתפוס ר"ד רקטור אחד ולומר שהוא אחראי לכל החובות, משום שהיתה שורה של אנשים שהיו קשורים. השופטים אמרו, שצריך לברוק כיצד האחריות מתחלקת וכמה הישגות שלו היתה גדולה".

עו"ד אלון קלוגמן, שייצג את המפרק של החברה, ר"ח צבי יוכמן, אומר "לגלובס" כי פסק הדין "עושה סדר בכל ההלכות הקשורות לסעיף 373, וקובע מסמרות בנושא. לרבות לעניין סדר הדין ובפרוצדורה".

ובחריטנו מקור ניהול העסקים המקובל והחוגן ולא כמעשיהם או במהרליהם של הולות. לא כל התנהגות כושלת או בלתי והירה של דירקטור תעלה כדי תרמית. מוקד בחינת המעשים של הדייקטור איננו תלויזומן (משך הזמן שבו פעל הדייקטור כדרכים מסולות), וגם לא תלויזיהיק העיסקאות שבוצעו על ידו. "המבחן הראוי הוא מבחן מכלול הנסיבות. תרמית כעסקה בודדה, קצרת-טווח, יכול שתעלה עשרות-מינים, מבחינת חומרתה, על שורה של תרמיות 'פעוטות-ערך': התנהגות לא ראויה במשך זמן ארוך יכול שתיוותר מחוץ לגבולות הסעיף. הבחינה היא מהותית וכוללה, ואין היא מתוחמת לקריטריון זה או אחר. יש לבחון את ניהול החברה תוך שקילת כל הנסיבות שלעניין, קבע השופט ריבלין.

במסרה הגרון, אכן טווח פישר עוברות שונות שיר צרו מצני שווא ותרמית כלפי הנושים וכלפי הבגלים. כל זאת לעניין אחריותו. ואולם, לעניין היקף האחיות, סברו שופטי בית המשפט העליון, שייבתן כי היו אחראים נוספים, שאחריותם האפשרית ומידותיה לא נבחנו ע"י השופטת רברת. "הקביעה כי המערער אחראי לפי סעיף 373 לפקודה אינה מחייבת, בהכרח, את חיובו לשאת באופן אישי בכל חובותיה של החברה. אחריות לחוד, ושיעור החבות לתור".

שופטי בית המשפט העליון הורו להחזיר את הדין לטופסת דברת, לשתי מסורות עיקריות - הן לשקר לת שיקולים היכולים להפחית משיעור אחריותו של פישר, והן לשיקול שיקולים שבכוחם להטיל מקצת משיעור האחריות על כתפיהם של אחרים. בין היתר, ציינו השופטים את הנושאים הבאים הראיים לשיקלה - לא רק פישר היה הגורם למתן ההלוואות לתשלומות, גם לכך היה חלק בנושא, ואולי גם לגורמים נוספים: ספיקות בדבר נכונות ההגנה שהיגנתה את השופטת רברת, כאילו ומלכתחילה המריקט לא היה אלא קליפה ריקה שגרונה לכיסולן קיומו האפשרי של ביטוח הלהלוואה, נושא העשירי להשליך על היקף חבותו של פישר; וקיום מודע מהחובות, שלפישר אין אחריות לגביהם. ●

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

עניא 7516/02 ד"ר דוד פישר נ"ל, ריח צבי יוכמן, ספדי מיום 11.4.05. השופטים אומנו לוי, אשר גרונם וידונתן עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנרלי, בשם ריח יוכמן עו"ד אלון קלוגמן, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי